

στην Ά γωνη γραμμή
πολιτιστική αναζωγόνηση της Κάσου

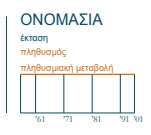
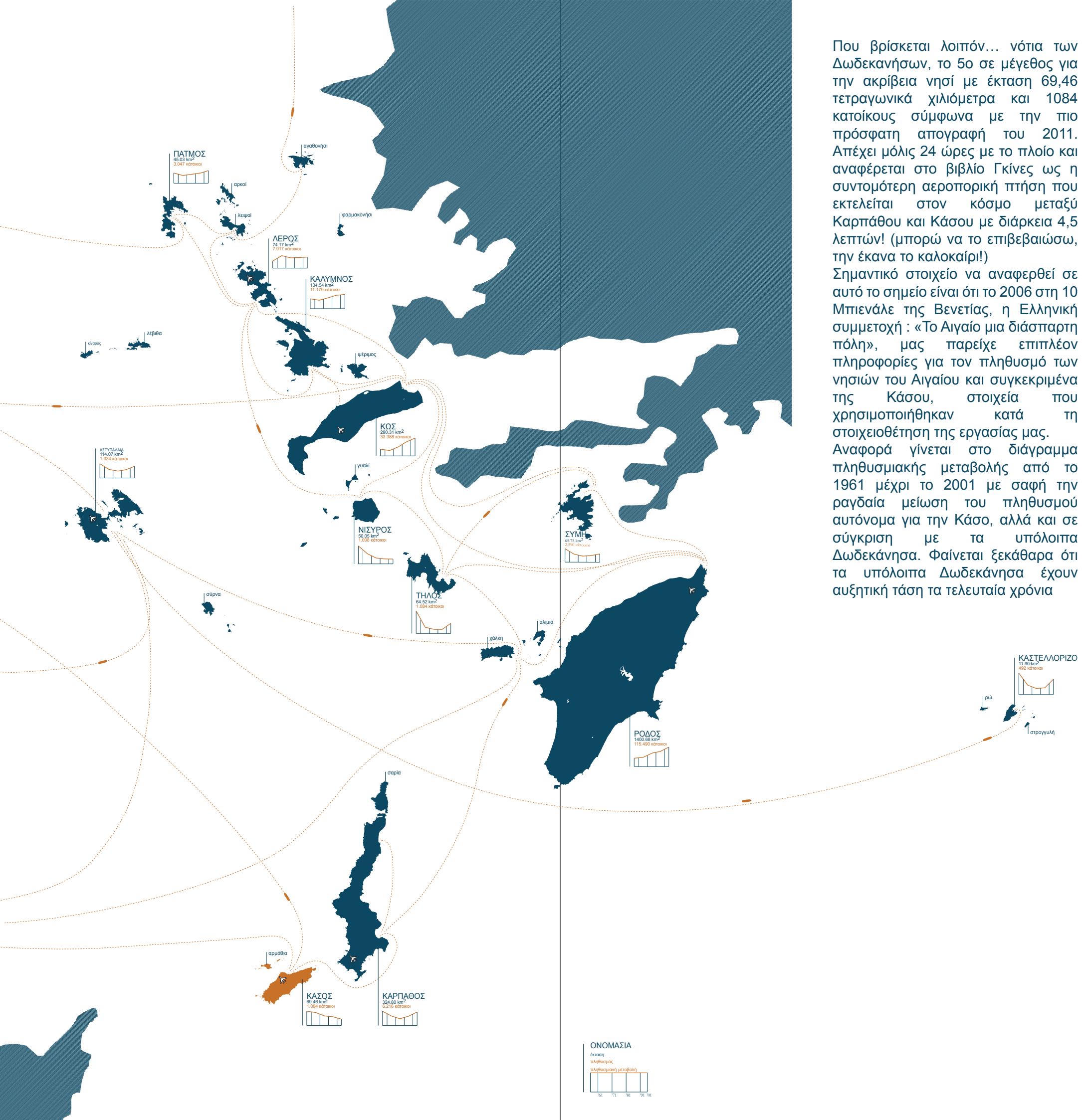

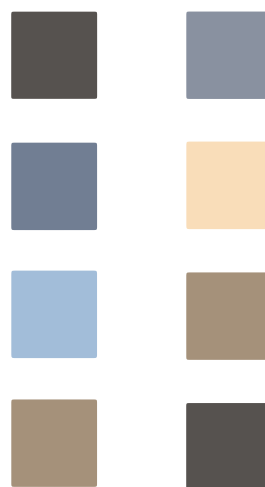
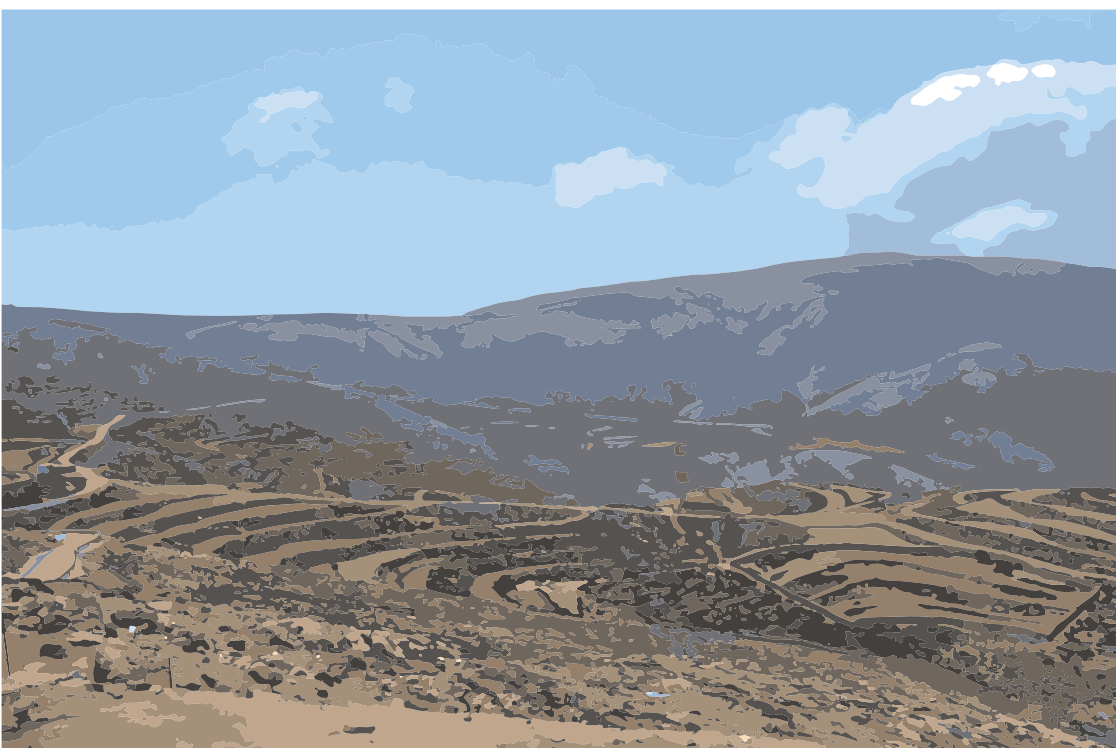
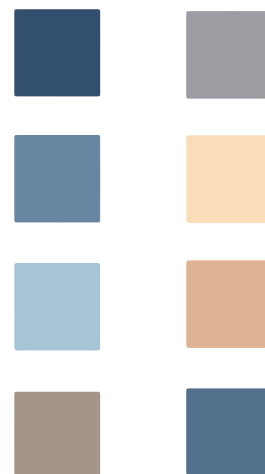

Παμπαφίκος Χρήστος
Παπαδοπούλου Άρτεμις

Που βρίσκεται λοιπόν... νότια των Δωδεκανήσων, το 5ο σε μέγεθος για την ακρίβεια νησί με έκταση 69,46 τετραγωνικά χιλιόμετρα και 1084 κατοίκους σύμφωνα με την πιο πρόσφατη απογραφή του 2011. Απέχει μόλις 24 ώρες με το πλοίο και αναφέρεται στο βιβλίο Γκίνες ως η συντομότερη αεροπορική πτήση που εκτελείται στον κόσμο μεταξύ Καρπάθου και Κάσου με διάρκεια 4,5 λεπτών! (μπορώ να το επιβεβαιώσω, την έκανα το καλοκαίρι!)

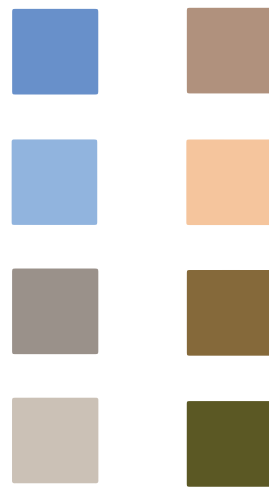
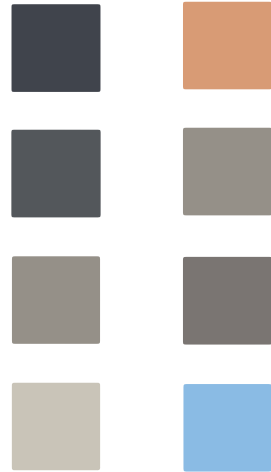
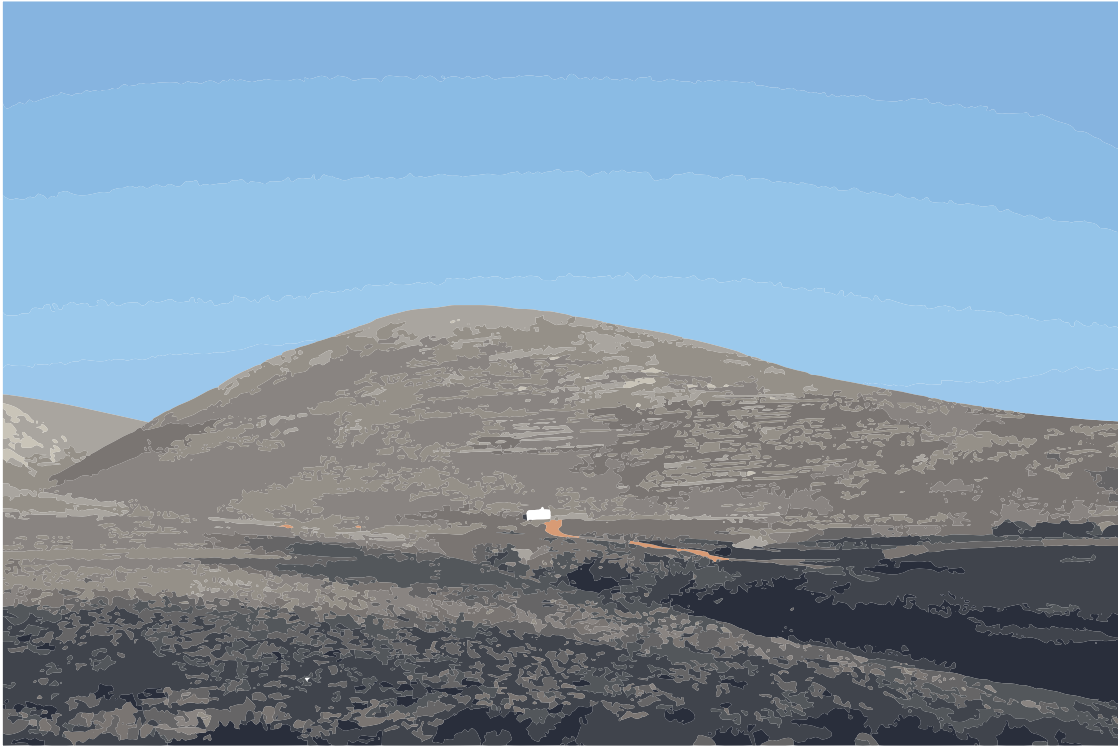
Σημαντικό στοιχείο να αναφερθεί σε αυτό το σημείο είναι ότι το 2006 στη 10 Μπιενάλε της Βενετίας, η Ελληνική συμμετοχή: «Το Αιγαίο μια διάσπαρτη πόλη», μας παρείχε επιπλέον πληροφορίες για τον πληθυσμό των νησιών του Αιγαίου και συγκεκριμένα της Κάσου, στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη στοιχειοθέτηση της εργασίας μας. Αναφορά γίνεται στο διάγραμμα πληθυσμιακής μεταβολής από το 1961 μέχρι το 2001 με σαφή την ραγδαία μείωση του πληθυσμού αυτόνομα για την Κάσο, αλλά και σε σύγκριση με τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα. Φαίνεται ξεκάθαρα ότι τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα έχουν αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια

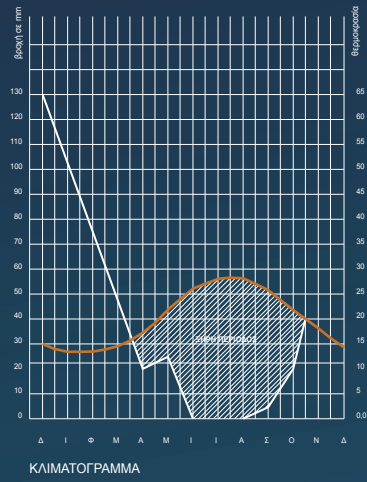

Γεύση από την Κάσο και γενικότερα από έναν τόπο δεν είμαστε σίγουροι ότι μπορείτε να πάρετε μόνο από εικόνες, οπότε επιλέξαμε να εφιστήσουμε την προσοχή σας στα στοιχεία που πλέκουν καλύτερα το σενάριό μας.

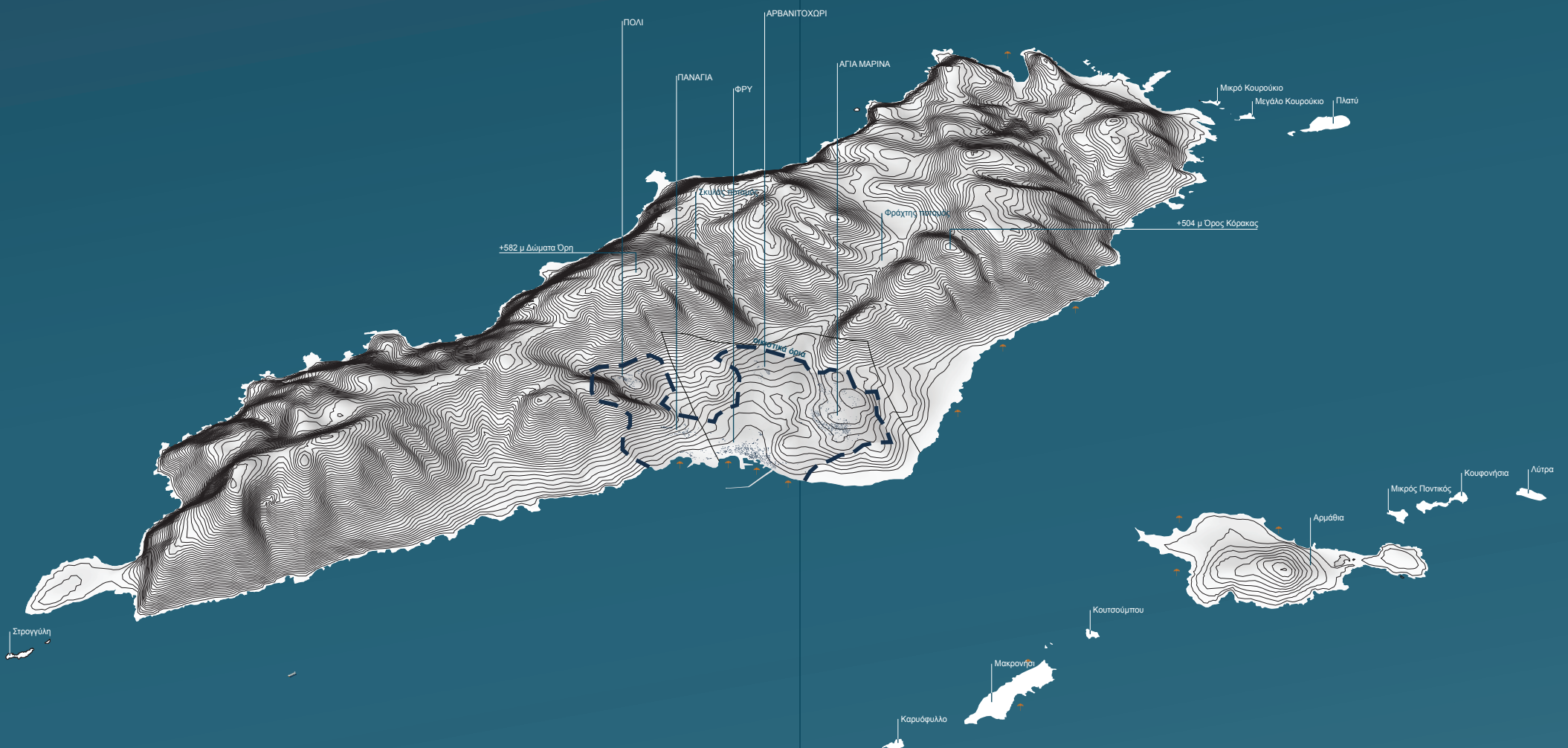
Εικόνες, Χρωματικές παλέτες, και η Γεωμορφολογία του νησιού. Μορφολογικές αναφορές που χρησιμοποιήσαμε στη συνέχεια, οι αναβαθμοί, τα μητάτα, το τοπίο εν γένει. Ένα σύμπλεγμα 10 νησιών με γενική ονομασία Κασονήσια.

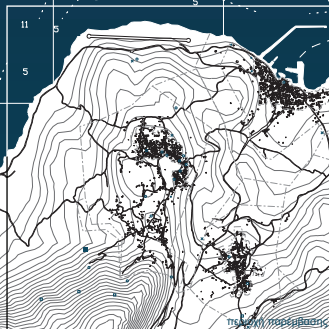

Το νησί της Κάσου έχει ως βασική ραχοκοκκαλιά τα Δώματα όρη με υψόμετρο κορυφής τα 582 μ., δύο βασικούς χειμάρρους τον Φράκτη και τον Σκυλά, 5 οικισμούς την Αγία Μαρίνα, το Φρυ (που είναι και η χώρα του νησιού), το Αρβανιτοχώρι, το Πόλι και την Παναγία, κατά σειρά μεγέθους, 9 προσβάσιμες παραλίες, 1 λιμάνι και 1 αεροδρόμιο. Ένας κύριος οδικός άξονας ενώνει το βόρειο με το νότιο τμήμα.

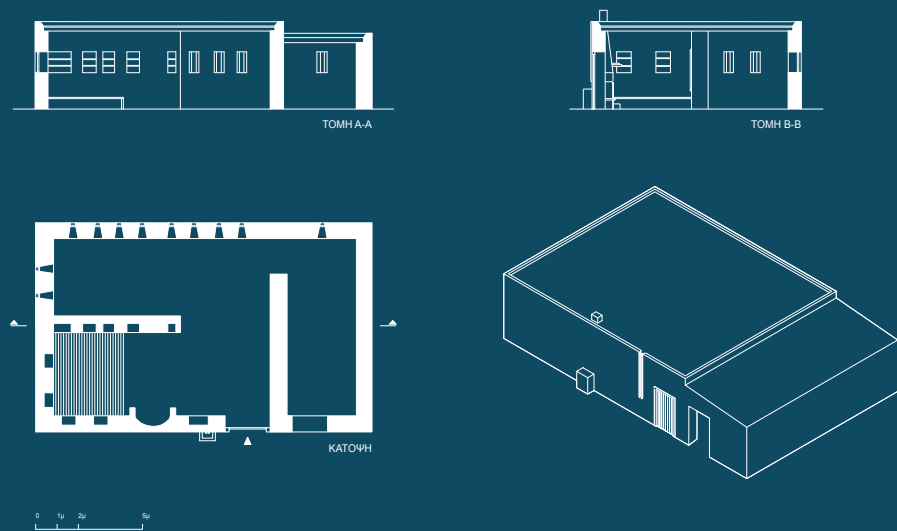
Ο συνολικός πληθυσμός της Κάσου κατοικεί στους 5 οικισμούς που προαναφέρθηκαν και βρίσκονται όλοι τους στο βόρειο τμήμα του νησιού. 335 κατοικοι στο Φρύ, 393 στην Αγία Μαρίνα, 167 στο Αρβανιτοχώρι και 20 περίπου στην Παναγία και το Πόλι. Όλες οι περιοχές εκτός των ορίων οικισμών έχουν χαρακτηριστεί ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης από το πρόγραμμα ΝΑΤΟΥΡΑ 2000 (Με μια παρένθεση σ αυτό το σημείο σημειώνεται το κλιματόγραμμα της Κάσου ως μια απόδειξη της έντονης ξηρασίας του νησιού και κατά συνέπεια της γενικότερης εικόνας του, ως ξερονήσι)

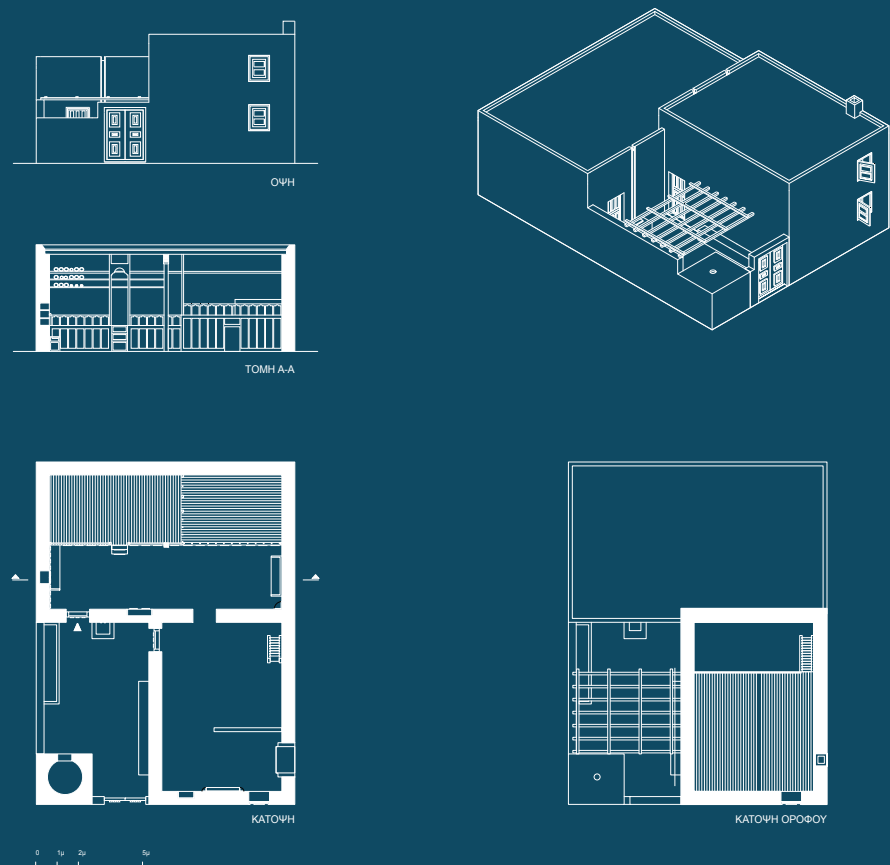

ΚΑΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ

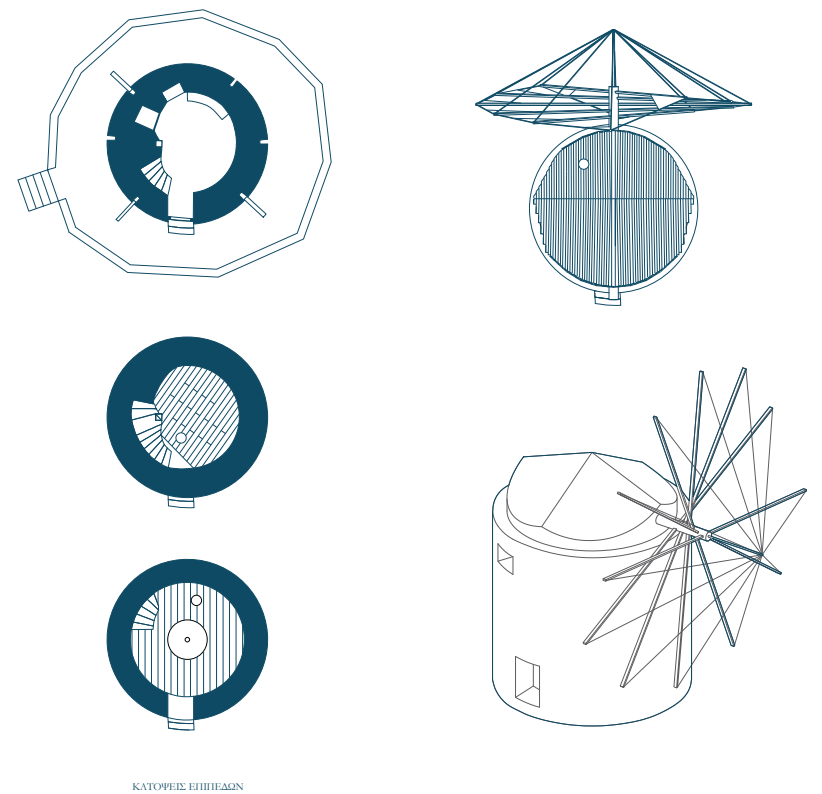
ΜΗΤΑΤΟ

ΚΑΠΕΤΑΝΟΣΠΙΤΟ

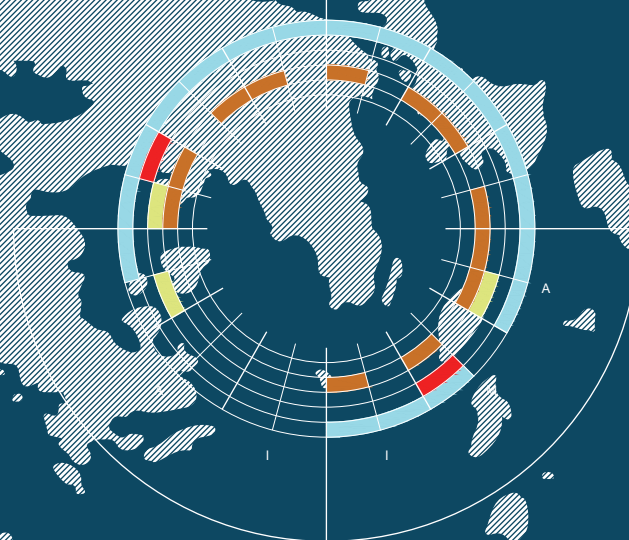
ΜΥΛΟΣ

Αξιοσημείωτος είναι ο αριθμός και το είδος των τοποσήμων στο νησί. Δύο Καμαροσπηλιές με ιστορική και αρχαιολογική αξία για το νησί. Μια πληθώρα μοναστηριών και εκκλησιών, 126 στον αριθμό, διασκορπισμένα από τις πυκνοδομημένες μέχρι τις δυσπρόσιτες περιοχές. Μύλοι στην πλειοψηφία τους κακοδιατηρημένοι έως και επικίνδυνοι, καπετανόσπιτα, λόγω της ναυτικής ιστορίας του νησιού και της ιδιαίτερα καλής οικονομίας στο παρελθόν, και ένα πλήθος μητάτων που λειτουργούσαν και λειτουργούν ακόμα ως προσωρινές κατοικίες των κτηνοτρόφων.

Η χαρακτηριστική μορφή αυτών των τυπολογιών όπως αποτυπώθηκε από τον Δημήτρη Φιλιππίδη στην «Ελληνική παραδοσιακή Δωδεκανήσια αρχιτεκτονική», μελετήθηκε και από εμάς προκειμένου να αποδώσει στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, αλλά και αφορμές μορφολογικές για τη μετέπειτα προσέγγισή μας. Πάλι κατά σειρά μεγέθους το μητάτο, το Καπετανόσπιτο και ο μύλος.

Αφορμή για τη συνέχεια αποτέλεσε η παρατήρηση που κάναμε κατά την παραμονή μας εκεί, ένα χρόνο πριν, τον Αύγουστο του 2016, όπου διαπιστώθηκαν τα εξής 2: ο πληθυσμός του νησιού τριπλασιάζεται τους καλοκαιρινούς μήνες αγγίζοντας τους 3.000, ενώ οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που σημειώνονται εκείνη την περίοδο είναι σημαντικά πολλές σε αριθμό. Επίσης αντιστρόφως ανάλογα από το μέγεθος του νησιού και την αναμενόμενη δραστηριοποίηση των κατοίκων, παρατηρείται μια έντονη πολιτιστική δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου που εντείνεται από το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου μέχρι το πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου. Χαρακτηριστικά παραλληλίζεται η πολιτιστική δραστηριοποίηση των Κασσιωτών το καλοκαίρι στην Κάσο με την αντίστοιχη δραστηριοποίησή τους το χειμώνα στην Αθήνα στο σύλλογο Κασιωτών.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ '11: 3100 άτομα
ΧΕΙΜΩΝΑΣ '11: 1084 άτομα

ΟΜΙΛΙΕΣ

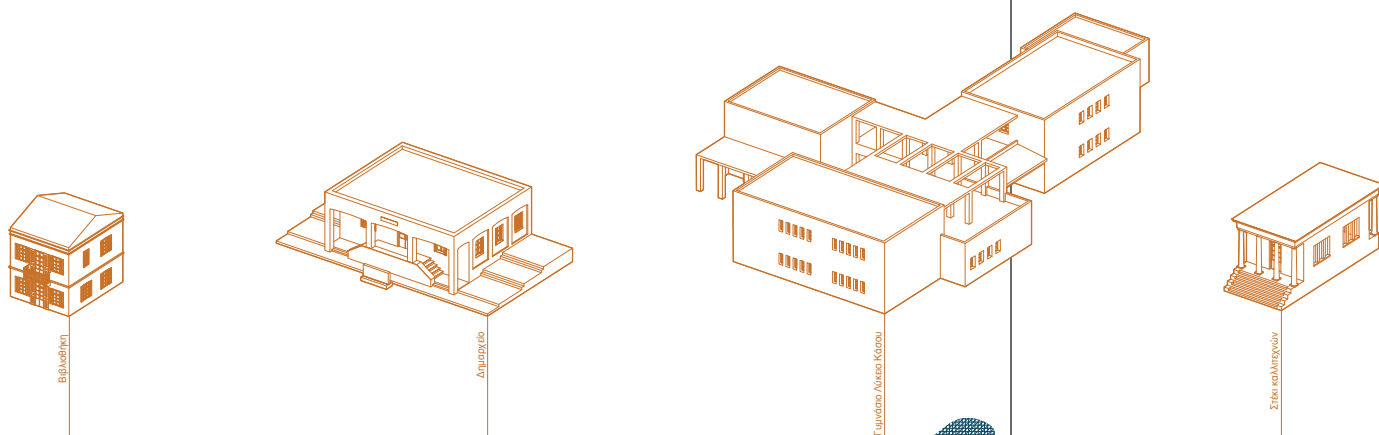
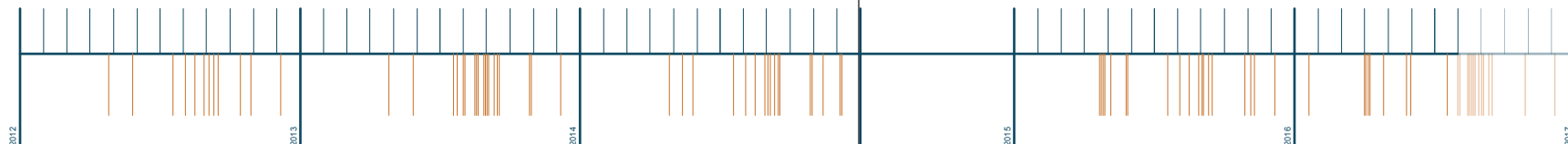
ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΕΙΣ / ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ / ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Βιβάκηνη

Δημοτικό

Γυμνάσιο Λίνκος Κάσου

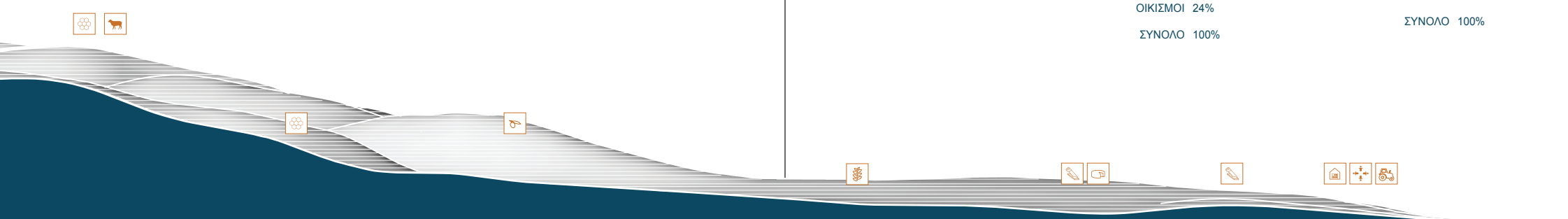
Στέκι Καλλιτεχνών

Στην Κάσο πιο συγκεκριμένα εντοπίζονται και χωροθετούνται τα σημεία στα οποία γίνονται οι πολιτιστικές εκδηλώσεις στη διάρκεια του χρόνου. Με πορτοκαλί συμβολίζονται οι παροδικές εκδηλώσεις (όπως μουσικά φεστιβάλ), με μπλέ οι περιοδικές (πανηγύρια προς τιμήν αγίων και γιορτές που έγιναν θεσμός όπως π.χ. η γιορτή της σιτάκας) ενώ αυξάνονται οι κύκλοι όταν γίνεται χρήση των χώρων για περισσότερες από μια εκδηλώσεις. Αποτυπώνονται τα κυριότερα κτήρια πολιτιστικών χρήσεων του νησιού καθώς και η πύκνωση και η αραιώση των πολιτιστικών εκδηλώσεων σε βάθος πενταετίας. Αξίζει να παρατηρηθεί η σημαντική αύξηση του αριθμού των πολιτιστικών εκδηλώσεων τα τελευταία χρόνια, με εξαίρεση φυσικά το καλοκαίρι του 2017 που δεν έχει έρθει ακόμα!! Σημειώνονται επίσης τα κτήρια που αυτή τη στιγμή φιλοξενούν τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του νησιού με σημαντικά σημεία αναφοράς ότι το γυμνάσιο διαθέτει το μοναδικό θεατρικό χώρο του νησιού που δε χρησιμοποιείται τα τελευταία πέντε χρόνια λόγω καταστροφών από πλημμύρες. Οι υπόλοιπες εκδηλώσεις γίνονται το δημαρχείο, κυρίως υπαίθριες, το στέκι που δημιουργήθηκε πρόσφατα, το κεντρο νεοταίριες, το οποίο έχει κριθεί ακατάλληλο και στο παλιό λιμάνι της Μπουκάς.

Κάνουμε μια στάση. Σημαντικές οι παρατηρήσεις που προκύπτουν από αυτά τα διαγράμματα, αξίζει να σημειωθούν λίγο πιο ουσιαστικά τα στοιχεία που μας κέντρισαν το ενδιαφέρον. Οι συνθήκες ζωής σε ένα ακριτικό νησί όπως η Κάσος εμφανίζονται λίγο πολύ ομοιότροπως σε όλα τα νησιά. Όμως η Κάσος έχει ιδιοτυπίες. Εξαιρετικά μεγάλη και απότομη αύξηση πληθυσμιακή και σε αντιστοιχία, εξαιρετικά σημαντική πτώση. Η μαγεία του καλοκαιριού ξεκινάει αργά και τελειώνει νωρίς. Ουσιαστικά το πληθυσμιακό πικ διαρκεί 20 μέρες και το πολιτιστικό 2 μήνες.

Η τοπική παραγωγή του νησιού στρέφεται κυρίως στην κτηνοτροφία, η οποία μάλιστα έχει καταστρέψει σε μεγάλο βαθμό τη χλωρίδα του νησιού λόγω ακατάσχετης εκτροφής και σημαντική ανάπτυξη στη μελισσοκομία. Το νησί εκτός αυτού, διαθέτει συνεταιρισμό που όμως δεν είναι ενεργός. (ενδεικτικά καταγράφονται 83 παραγωγοί ενώ στο συνεταιρισμό είναι εγγεγραμμένοι 5. Με παράπνοο ο πρόεδρος του συνεταιρισμού αναφέρει ότι οι παραγωγοί τον χρησιμοποιούν μόνο για φωτοτυπίες)

Ένας τομέας που μετά από συζητήσεις διαπιστώθηκε ιδιαίτερα υποανάπτυκτος παρ' ότι γεωφυσικά το νησί προσφέρεται για την ανάπτυξή του, είναι η καλλιέργεια αρωματικών φυτών. Μια μεγάλη ποικιλία αρωματικών φυτών, τοπικής ανάπτυξης και με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι ευδοκίμει όλους τους μήνες του χρόνου. Παρ' όλ αυτά το θερμοκήπιο που δημιουργήθηκε για αγροκτηπευτικούς λόγους είναι σε πλήρη αχρησία εδώ και μερικά χρόνια. Η τεχνογνωσία και η βιοτεχνική μονάδα προκειμένου να υποστηρίξει την επεξεργασία τους δεν υπάρχει.

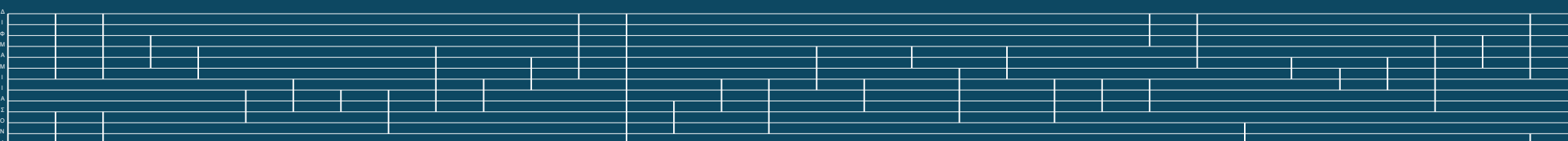
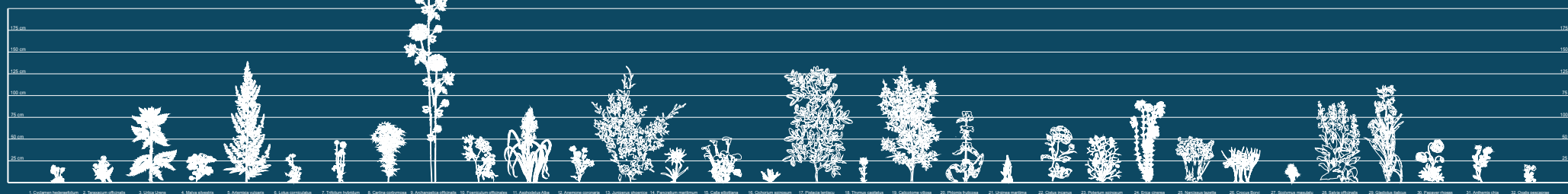
ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΡΑΝΑΠΑΥΣΕΙΣ	4%
ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	70%
ΔΑΣΗ	0%
ΝΕΡΑ	2%
ΟΙΚΙΣΜΟΙ	24%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

ΑΡΟΤΡΑΙΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	62%
ΚΗΠΕΥΤΙΚΗ ΓΗ	1%
ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	30%
ΑΜΠΕΛΟΙ	3%
ΑΓΡΑΝΑΠΑΥΣΗ 1-5 ΕΤΩΝ	4%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΚΑΣΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΘΗΣΗΣ / ΣΥΓΚΟΜΙΔΗΣ

Το σενάριο δομείται σύμφωνα με τις παρατηρήσεις και διαπιστώσεις που καταγράφηκαν προηγουμένως.

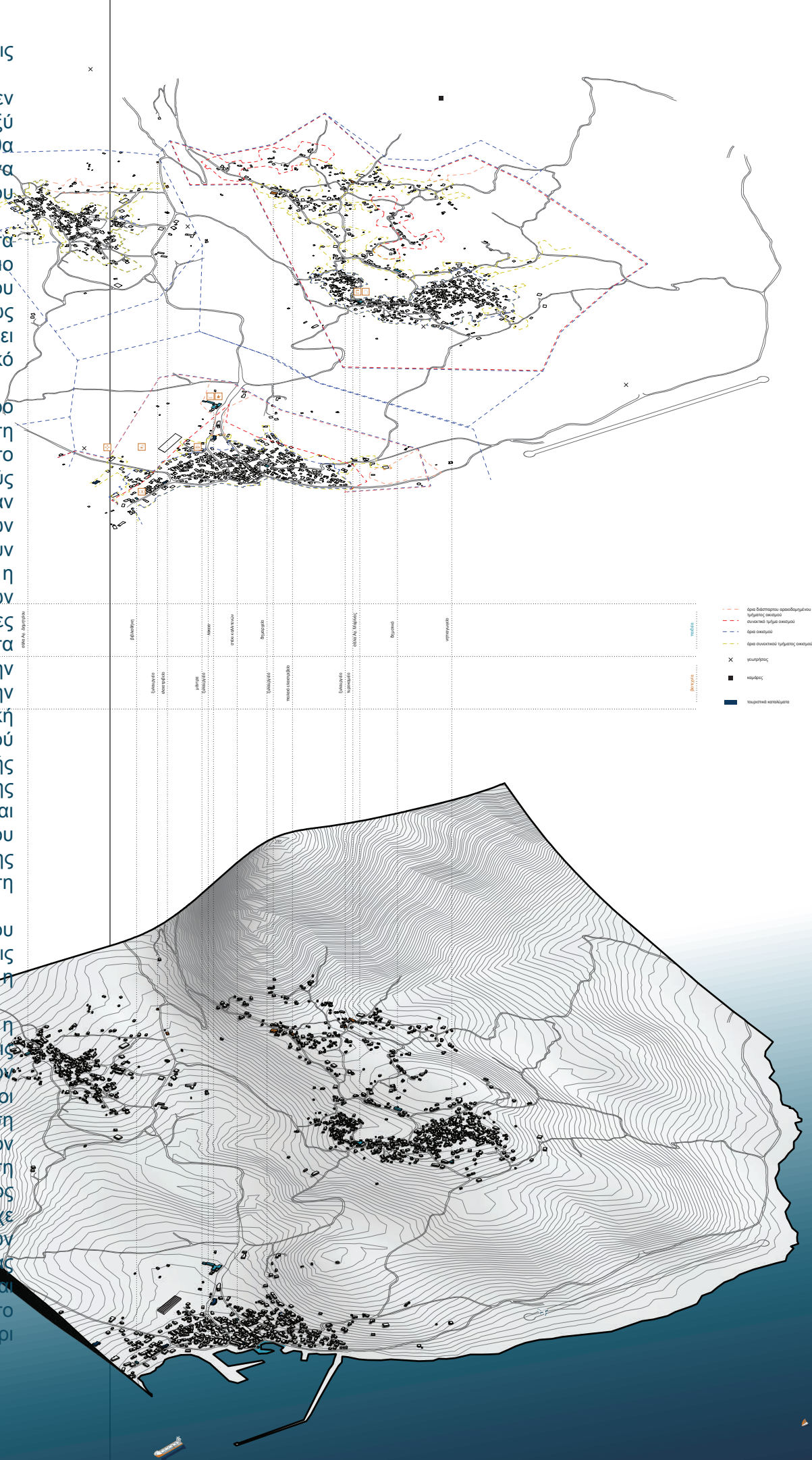
Επιδιώκεται μια στρατηγική χωροθέτηση παρεμβάσεων, στόχος δεν είναι ο οργανωμένος τουρισμός αλλά η υπέρβαση της διαφοράς μεταξύ των μηνών του καλοκαιριού και ίσως η πραγματική επαφή όσων θα έρχονται, με τις χειμερινές δραστηριότητες του νησιού. Σκοπός είναι να διαμορφωθεί ένα κύκλος δραστηριοτήτων για όλες τις εποχές του χρόνου.

Σε αυτό το σημείο προέκυψε η αρχική ιδέα, με αφορμή παραδείγματα πολιτιστικών ώσμώσεων σε απομονωμένους οικισμούς ανά τον κόσμο χαρακτηριστικό το παράδειγμα του μουσικού χωριού του Πηλίου και του καλλιτεχνικού ξενώνων της ανωτατης σχολής καλών τεχνών. Τίθεται ως ζητούμενο μια ώσμωση που θα μπορούσε ουσιαστικά να επαναφέρει τη ζωή ακόμα στον οικονομικό βίο του νησιού ακόμα και στο κοινωνικό επίπεδο των κατοίκων.

Η ιδέα συντίθεται με τέτοιο τρόπο ώστε να παραλάβει το μεγαλύτερο αριθμό αναγκών που διαπιστώθηκαν ότι υπάρχουν στο νησί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Αφορμόμενοι από αυτό το πολύ απλό, δηλαδή το νησί να ζει όλους τους μήνες του χρόνου και ίσως με σωστούς χειρισμούς να προσελκύσει και κόσμο. Ουσιαστικά εξετάστηκαν ορισμένες αξιόλογες δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών δραστηριοτήτων του πρωτογενή τομέα που μέχρι τώρα έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα για τις ασχολίες των κατοίκων όπως: η καλλιέργεια αρωματικών φυτών και η ενίσχυση ήπιων μορφών τουρισμού που να αντιστοιχεί με φυσικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες του νησιού. Με αφορμή και διεθνή αλλά και ελληνικά παραδείγματα προτείνεται αυτή η πολιτιστική αναζωογόνηση να επιτευχθεί με την προσέλκυση νέου κόσμου, που δε θα αντιμετωπίζει τουριστικά την Κάσο παρά περισσότερο ως ένα μέρος πολιτιστικής διάδρασης. Ιδανική συνθήκη η εγκατάσταση και η εγκαθίδρυση ενός καλλιτεχνικού οικισμού που θα προσφέρει στους καλλιτέχνες την απομόνωση της ακριτικής ζωής, αλλά ταυτόχρονα θα τους δίνει τη δυνατότητα της συναναστροφής με τους κατοίκους, της ανταλλαγής ιδεών και νοοτροπίας, της εκμάθησης παραδοσιακών τεχνών (όπως η τέχνη του ξύλου, της ύφανσης και των παραδοσιακών οργάνων), αλλά και της ενίσχυσης της τοπικής παραγωγής με συμμετοχική εργασία στη βιοτεχνία στο κομμάτι της προώθησης και του design.

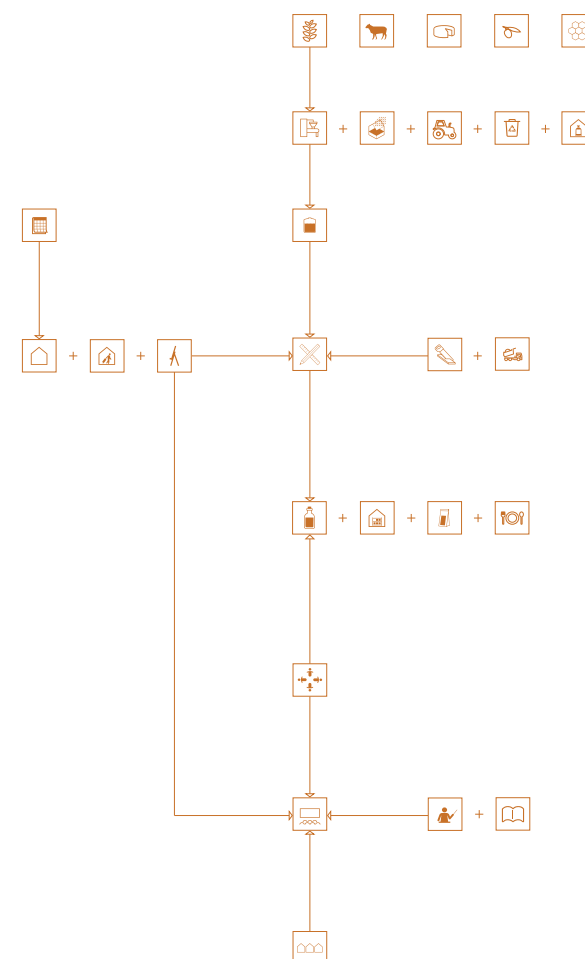
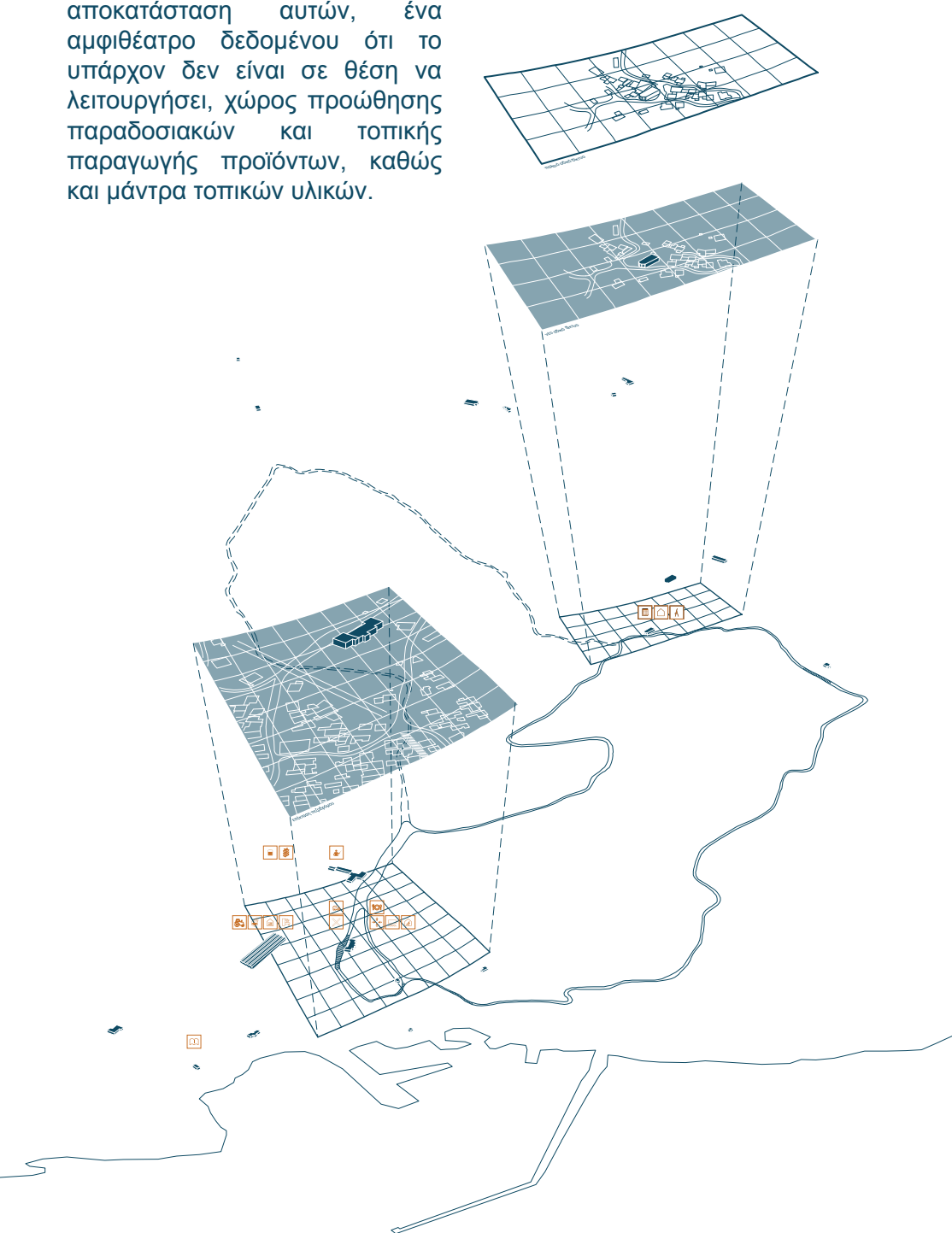
Προτείνονται, λοιπόν, δύο τύπου παρεμβάσεις. Μια δημόσιου χαρακτήρα και μια περισσότερο ιδιωτική. Επιλέγονται οι τρεις μεγαλύτεροι πληθυσμιακά και χωρικά οικισμοί του νησιού, το Φρυ η Αγία Μαρίνα και το Αρβανιτοχώρι.

Η δημόσιου χαρακτήρα παρέμβαση επιλέγεται να γίνει στο Φρυ που η ανάπτυξή του έχει ήδη αυτόν τον χαρακτήρα καθώς φιλοξενεί τις περισσότερες πολιτιστικές δράσεις, τα τουριστικά καταλύματα και τον πιο δημόσιο βίο ακόμα και τη νυχτερινή ζωή (16 καταλύματα και 5 χώροι εκδηλώσεων για την ακρίβεια) Μια πιο κλειστού τύπου παρέμβαση τοποθετείται στην Αγία Μαρίνα προκειμένου να μην διαταράξει τον χαρακτήρα κατοικίας που έχει ο οικισμός. Η λύση ενοποιείται από τη χάραξη ενός περιπατητικού δικτύου παραπλεύρως του υπάρχοντος οδικού δικτύου και συμπληρωματικά του κρατικού σχεδίου που είχε προταθεί πριν από μια πενταετία για την υλοποίηση περιπατητικών διαδρομών στην Κάσο. Τέλος συμπληρώνεται το δίκτυο κάνοντας χρήση εργαστήριων παραδοσιακών τεχνών και τοπικής παραγωγής και πιο συγκεκριμένα παρατίθενται το τυροκομείο / το σφαγείο / το ελαιοτριβείο κλπ που βρίσκονται σε σημαντικό βαθμό στο Αρβανιτοχώρι αλλά και διάσπαρτα εκτός οικισμών.

Στόχος μας είναι να υλοποιήσουμε μια πολεοδομική πρακτική που να έχει αρχιτεκτονική έκφραση με κύριο στόχο να αποκαλύψει τη φυσική διάπλαση του τόπου, με μια σημαντική προϋπάρχουσα δομή, ενισχύοντας τα χαρακτηριστικά της γεωγραφικής ενότητας και μιας ημι-αστικής δομής με ελάχιστες τροποποιήσεις. Πιο συγκεκριμένα ορίζεται για το Φρυ μια ποικιλία χρήσεων προκειμένου να φιλοξενεί τις λειτουργίες που θεωρήθηκαν αναγκαίες, δηλαδή μια βιοτεχνική μονάδα σε συνδιαλογή με το συνεταιρισμό και το θερμοκήπιο που ήδη υπάρχουν και αποκατάσταση αυτών, ένα αμφιθέατρο δεδομένου ότι το υπάρχον δεν είναι σε θέση να λειτουργήσει, χώρος προώθησης παραδοσιακών και τοπικής παραγωγής προϊόντων, καθώς και μάντρα τοπικών υλικών.

Τέλος, ένας εκθεσιακός χώρος και ένα πλήθος καλλιτεχνικών εργαστηρίων κλειστών και ημιυπαίθριων. Το στέκι καλλιτεχνών αποκαθίσταται και παίρνει τη μορφή καλλιτεχνικού ξενώνα, μια ακόμα χρήση που στεγάζεται αυτή τη στιγμή από το Γυμνάσιο Λύκειο του Φρυδιού. Χωροθετείται ένας άξονας σύνδεσης των κομβικών σημείων που εντοπίστηκαν προηγουμένως. Αφετηρία η πόλη, το δημαρχείο, ο πεζόδρομος και το καλλιτεχνικό στέκι. Απόληξη το θερμοκήπιο και το Γυμνάσιο Λύκειο.

Στην Αγία Μαρίνα ωστόσο οι συνθήκες είναι διαφορετικές. Στην είσοδο του οικισμού βρίσκεται αυτή τη στιγμή η εκκλησία και η σάλα της Αγίας Μαρίας που χρησιμοποιείται ως σημείο συνάντησης και εκδηλώσεων. (παρενθετικά αναφέρεται η τυπολογία της σάλας ως αναπόσπαστο κομμάτι της εκκλησίας αλλά και ως μέρος που τελούνται από μαθήματα λύρας μέχρι πανηγύρια. Σκοπός μας είναι να τονιστεί αυτός ο δημόσιος χαρακτήρας της). Αντιθέτως με το κλασικό μοτίβο ανάπτυξης οικισμού, η Αγία Μαρίνα δε διαθέτει κεντρική πλατεία / η και καμία πλατεία γενικότερα και ο αναμενόμενος περίβολος της εκκλησίας είναι σταυροδρόμι οδικού δικτύου. Γι' αυτό το λόγο δίνεται μια διαφορετική έξοδος στο οδικό δίκτυο παρακάμπτοντας τη εκκλησία και επιλέγεται να διαμορφωθεί πλατεία

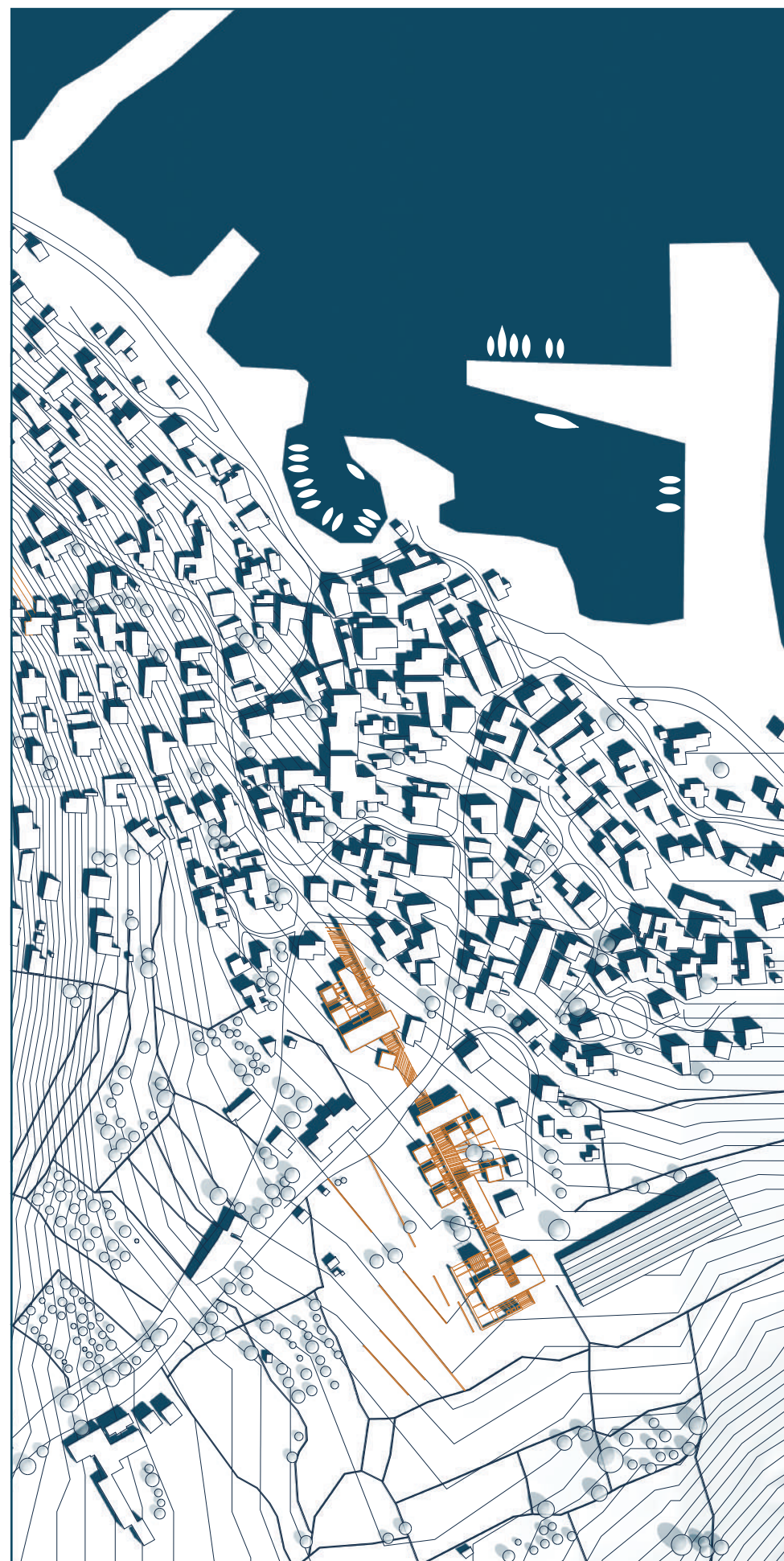
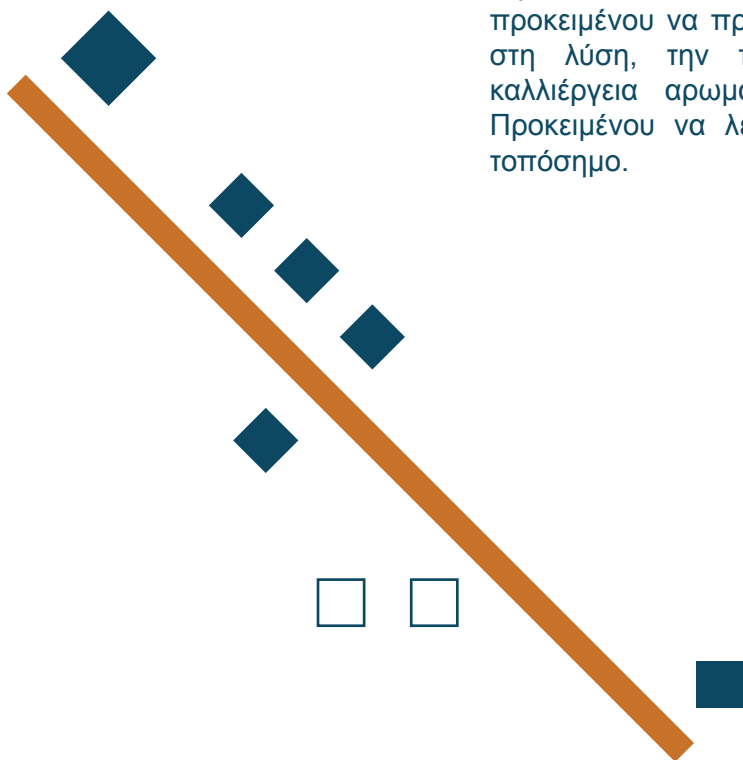
περιμετρικά αυτής που να λειτουργήσει ως πυκνωτής ζωής. Αναδιαμορφώνεται η Σάλα ώστε να λειτουργήσει υπό διαφορετικούς όρους, στεγάζοντας επιπλέον λειτουργίες από τις συνήθεις και τοποθετούνται περιμετρικά ενισχύοντας την ιδέα της πλατείας κατοικίες για την προσωρινή διαμονή καλλιτεχνών. Η επίλυση δίνεται σε δύο καννάβους παραλαμβάνοντας και συνδυάζοντας τη στροφή του οικισμού και την κλίση της εκκλησίας της Αγίας Μαρίας. Μορφολογικές αναφορές, όμοιες με αυτές του Φρυδιού. Σημαντικό επιπρόσθετο στοιχείο, πέραν της εκκλησίας, η προσπάθεια δημιουργίας αυλών ιδιωτικών ανα 1-2 η 3 κατοικίες σε αναπαραγωγή του μοντέλου κατοικίας των Κασσιωτών που λειτουργεί ιδιαίτερα προς το συμφέρον της κοινωνικοποίησής των κατοίκων.

Μια γραμμική κίνηση παραγωγής που παραλαμβάνει τον πεζόδρομο από την καρδιά του οικισμού και τον απολήγει στη βιοτεχνία και την παρέμβασή μας. Μια ισχυρή γραμμή / άξονας που διαγράφει μια πορεία στο χώρο σηματοδοτώντας παραπλεύρως της τον πεζόδρομο / περίπατο και συνθέτοντας σφικτά τις υπόλοιπες χρήσεις εκατέρωθέν του. Μορφολογικές αναφορές για την υλοποίησή του αποτέλεσαν οι αναβαθμοί με κύριο σημείο αναφοράς το ισχυρό λίθινο τοίχιο, τα μητάτα αρχέτυπη μορφή κτίσματος και την ασύντακτη στρέψη της πόλης, αφού προκειμένου να αγκιστρωθεί από αυτή η απολυτότητα της γραμμής παραγωγής διαρρηγνύεται από στραμμένα στοιχεία σύμφωνα με το ρυθμό των γειτονικών οικημάτων.

Εστιάζοντας τώρα στις επιμέρους λύσεις ουσιαστικά δομείται για το Φρυ μια πορεία με έναρξη την απόληξη του πεζοδρόμου και το στέκι καλλιτεχνών. Εκατέρωθεν την πορείας τοποθετούνται οι χρήσεις ξεκινώντας από αυτές μικρότερου μεγέθους και πιο μαζικού ενδιαφέροντος ώστε να είναι στην καρδιά της πόλης και καταλήγοντας στις παρεμβάσεις μεγαλύτερης κλίμακας.

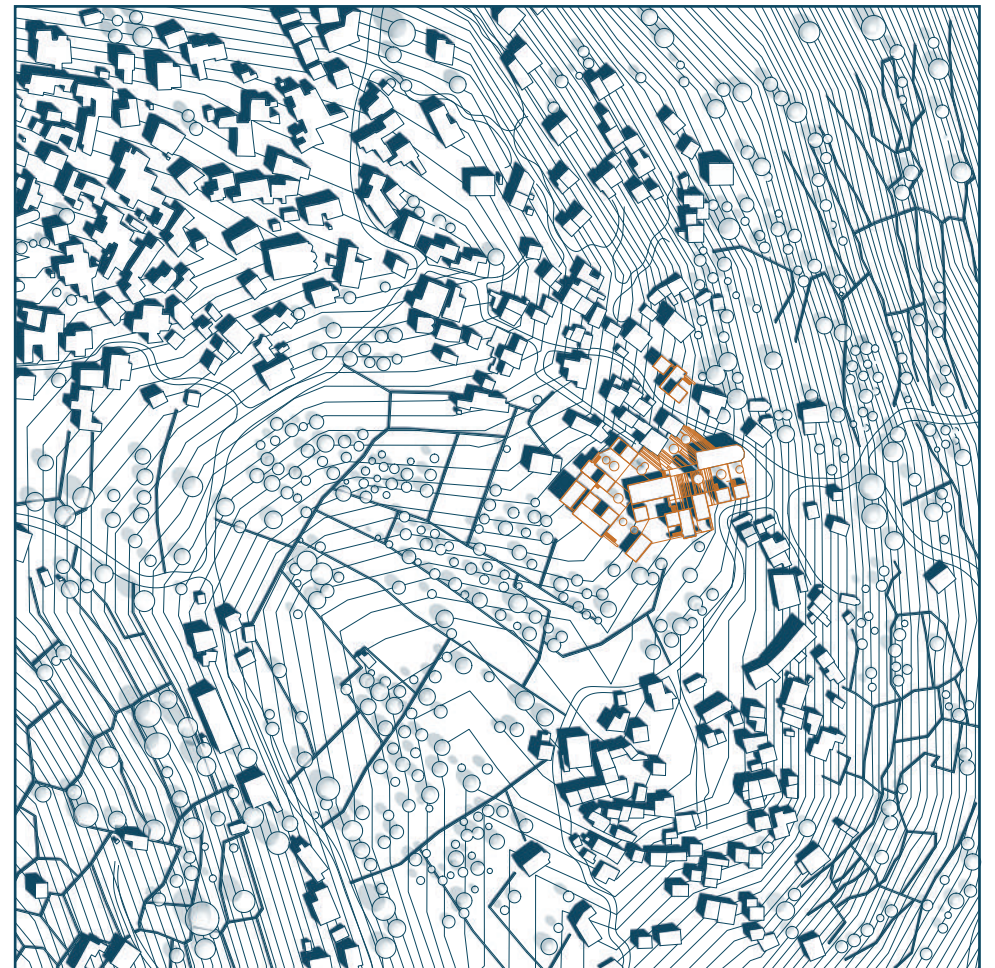
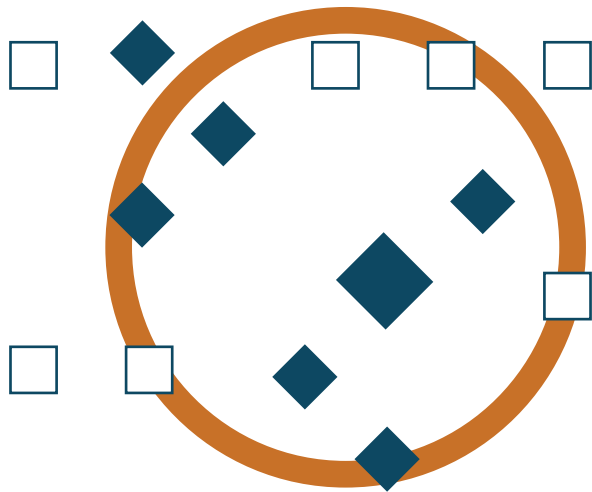
Ο εκθεσιακός χώρος / το αμφιθέατρο / ο χώρος προώθησης προϊόντων/ το εστιατόριο και το info point συνθέτουν το πρώτο σύμπλεγμα.

Στη συνέχεια της γραμμής παραγωγής τοποθετούνται η μάντρα παραδοσιακών υλικών, στη θέση της μάντρας υλικών που προυπήρχε στο σημείο της παρέμβασης. 5 καλλιτεχνικά εργαστήρια και ένα υπαίθριο εργαστήριο workshop με τον απαραίτητο αποθηκευτικό χώρο, η βιοτεχνία μεταποίησης αρωματικών φυτών σε σύνδεση με την είσοδο του θερμοκηπίου. Κατάληξη και κορύφωση αυτής της πορείας δίνει το παρατηρητήριο σε σημαντικό μεγαλύτερο ύψος προκειμένου να προσφέρει θέαση στη λύση, την πόλη και την καλλιέργεια αρωματικών φυτών. Προκειμένου να λειτουργήσει ως τοπόσημο.

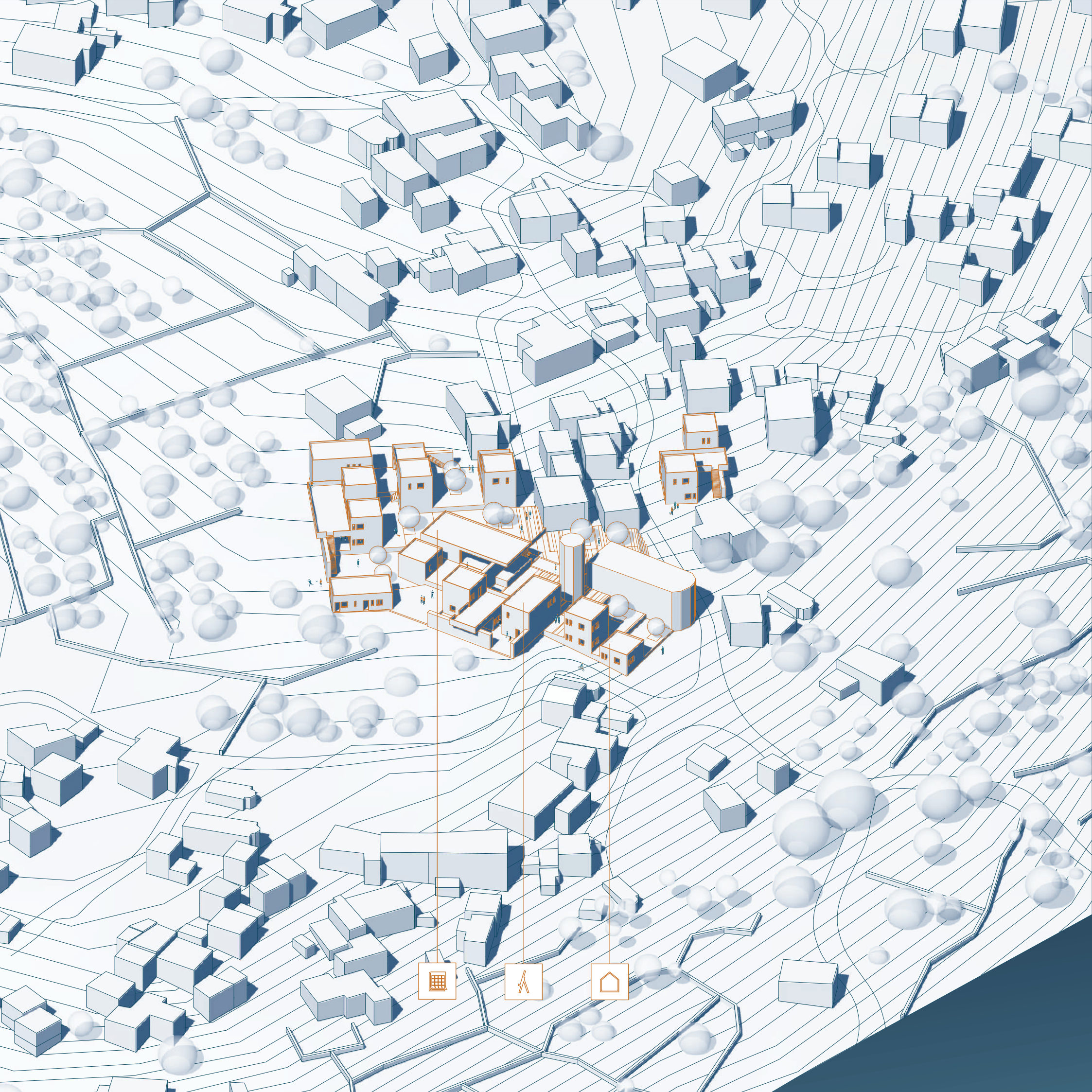

Κεντρικό σύστημα στην παρέμβαση της Αγίας Μαρίας ορίζεται το διπλό εκκλησίας – σάλας και κατά συνέπεια όλη η λύση καθορίζεται από τη χωροθέτηση αυτών. Συγγχωνεύει με αυτόν τον τρόπο τη στρεψη της πολης και την αντίστοιχη της εκκλησίας ακολουθώντας ένα διπλό κάρναβο και εν τελει αποδίδει 20 κατοικίες καλλιτεχνών τυπολογίας Α και Β και 3 καλλιτεχνικά εργαστήρια και την πλατεία ως καρδιά της λύσης. Τα εργαστήρια είναι στρατηγικά τοποθετημένα στα οικιστικά συμπλέγματα ώστε να εξυπηρετούνται όλες οι κατοικίες. Η τυπολογία Α και Β ουσιαστικά αναφέρονται στα τετραγωνικά που διαθέτει η κατοικία δηλαδή 25 ή 50 και στην αντίστοιχη μορφολογία τους ως διώροφες ή ισόγειες. Με

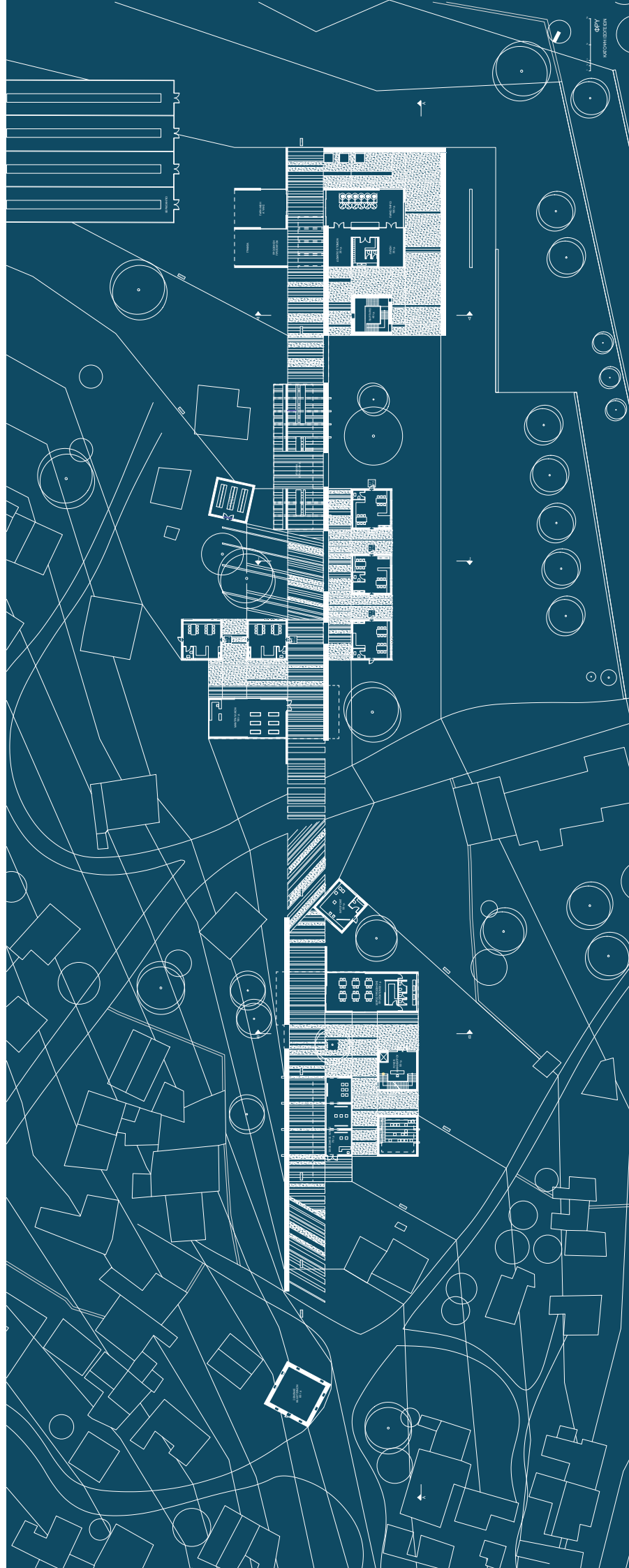
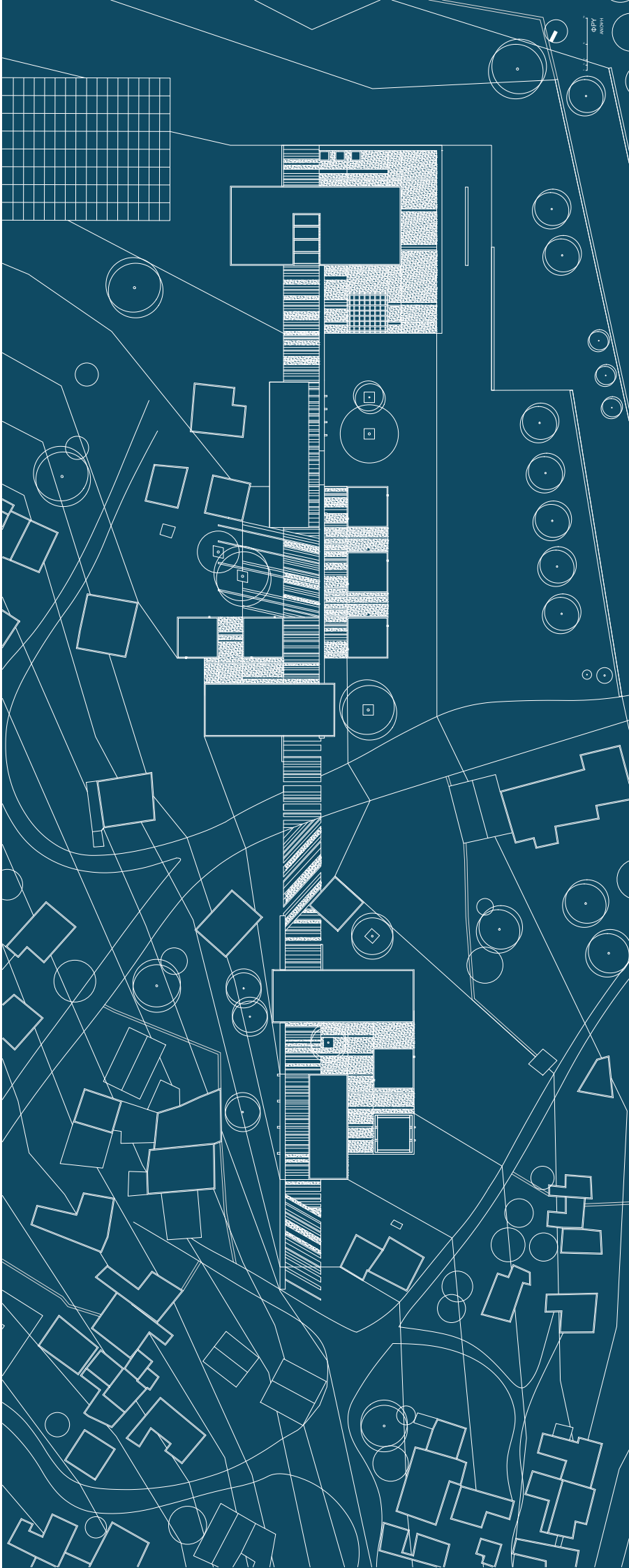
αυτόν τον τρόπο τηρήσαμε κατά τη γνώμη μας τα μεγέθη της πόλης. Πιο σημαντικό στοιχείο για εμάς ήταν η σύνθεση αυτών σε γειτονίες, χαρακτηριστικό που προέκυψε μετά την παρακολούθηση της συναναστροφής των κατοίκων μεταξύ τους. Θεωρούμε σημαντικό προκειμένου να επιτευχθεί η πολιτιστική ώσμωση περι ου και ο λόγος, οι κάτοικοι να αντιληφθούν την προσθήκη στον οικισμό ως μια φυσική διαδικασία και κατά συνέπεια να λειτουργήσουν μέσα στο νέο κομμάτι ως ενιαίο σύνολο με το παλιό. Ταυτόχρονα μιλάμε για αυλές διαφορετικών επιπέδων και ιδιωτικότητας σεβόμενοι τις ανάγκες και των καλλιτεχνών να τίθεται στη δική τους ευχέρεια το ποσοστό έκθεσής τους στην κοινότητα.

Τα δομικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι η λιθοδομή με σενάζ μπετονένιο στο ανώτερό της τμήμα (ραχοκοκαλιά της λύσης). Πλάκες και τοιχία σκυροδέματος που λειτουργούν ως δευτερεύοντα σκελετός ως προς τη λιθοδομή και συμβατικοί από οπτοπλινθοδομή λευκοί όγκοι οι οποίοι εξωτερικά σοβατίζονται.

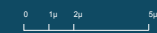
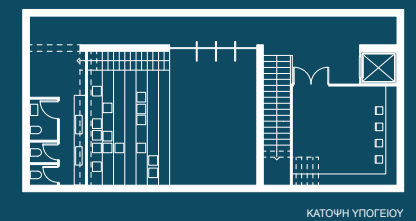
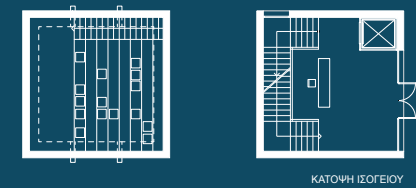
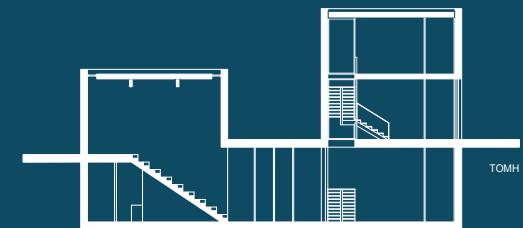
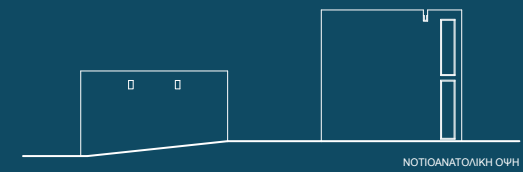
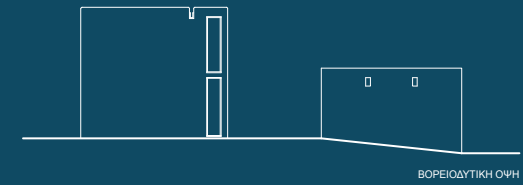
Τα συνολικά τετραγωνικά της παρέμβασης στο Φρυ είναι περίπου 1000, έχει μήκος περίπου 500 και η βιοτεχνία ορίζεται ως χαμηλής όχλησης. Το αμφιθέατρο μπορεί να φιλοξενήσει 100 ανθρώπους.

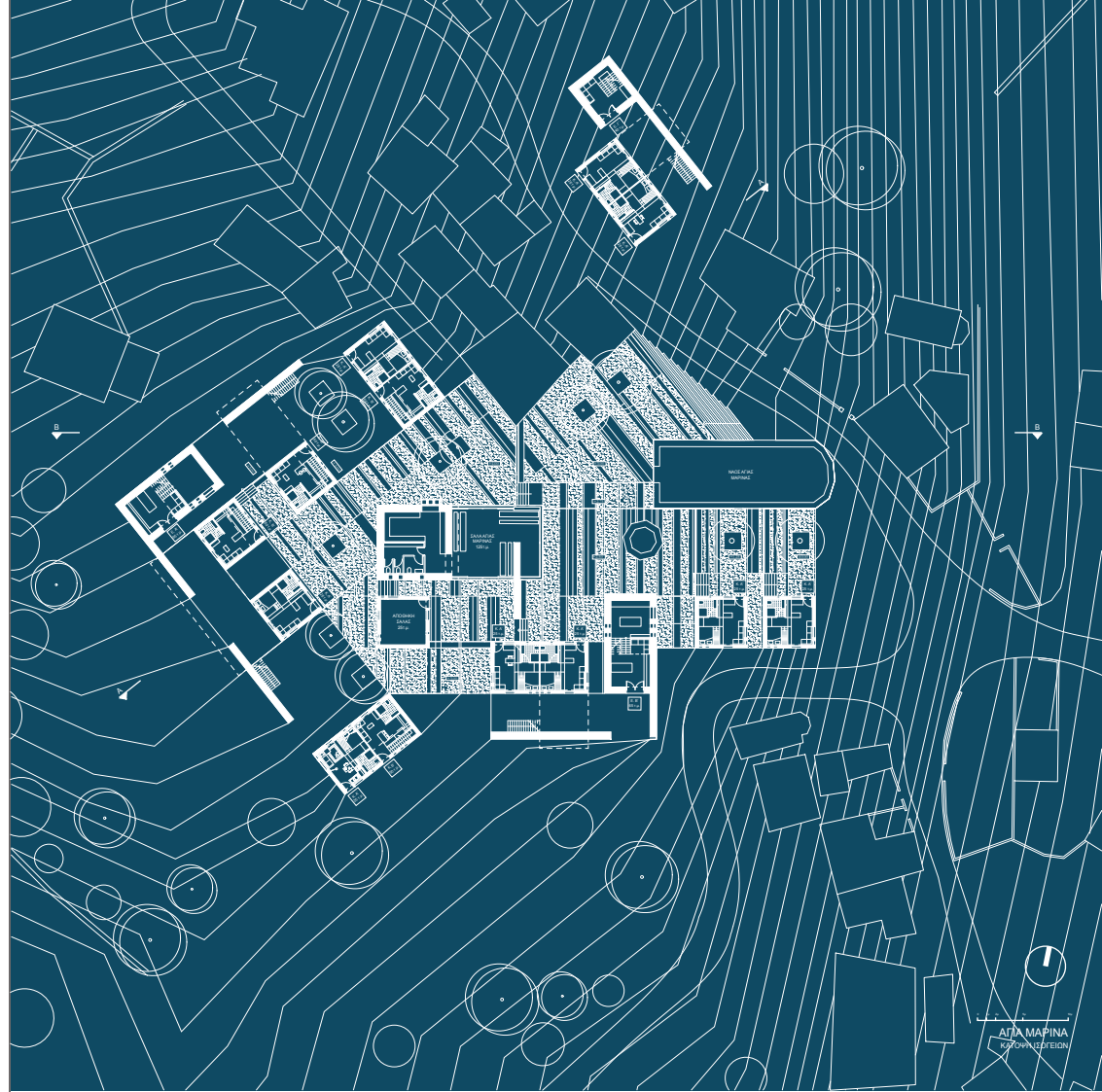
2 πλατείες / κινήσεις και παραλαβές της πόλης / διακοπτόμενο τοιχίο

Αμφιθέτρο: Ζοροφο / φουαγιε, υπογειος ο κύριος χώρος, αιθουσα συσκευων 350 τμ

Βιοτεχνια χαμηλης οχλησης

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΦΡΥΔΙΟΥ

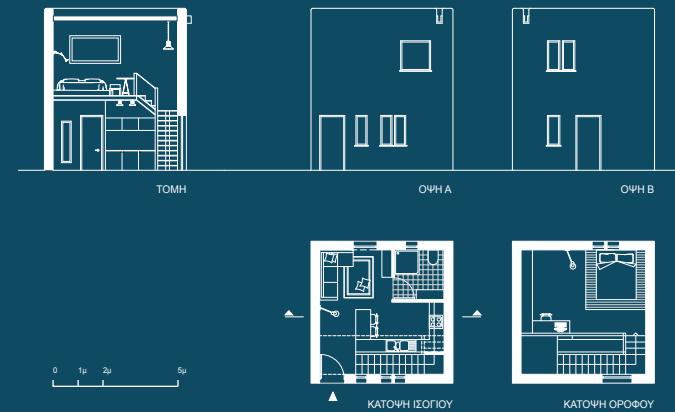

Τα εργαστήρια γίνονται από λιθοδομή, ως συνέχεια των τοιχίων από λιθοδομή που έρχονται να δώσουν σχήμα και κατεύθυνση στα κτήρια της παρέμβασης και την πλατεία. Οι κατοικίες δομούνται από οπτοπλινθοδομή και σοβατίζονται προκειμένου να μην λειτουργούν ως παραφωνία, στο τοπίο, τις παραδοσιακές μορφές και το σύνολο του οικισμού. Παρ' ότι δεν έχει παραδοσιακό χαρακτήρα ο οικισμός, ούτε υπάρχουν κτήρια πολύ συγκεκριμένης αρχιτεκτονικής αξίας, θεωρήσαμε σημαντικό η νέα προσθήκη να σεβαστεί το προϋπάρχον σύστημα και να αποδώσει μια νέα εκδοχή της υπάρχουσας δομής, χωροταξικά αλλά και μορφολογικά. Εσωτερική διαμόρφωση, διαφορετικά επίπεδα χρήσεων / αναφορά στη διαμόρφωση των καπετανόσπιτων / σουφάς και διαφοροποίηση επιπέδων. Ανοίγματα μικρού μεγέθους και βιοκλιματική στροφή σε αναφορά στα παραδοσιακά, όχι ανοίγματα στο βορρα.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

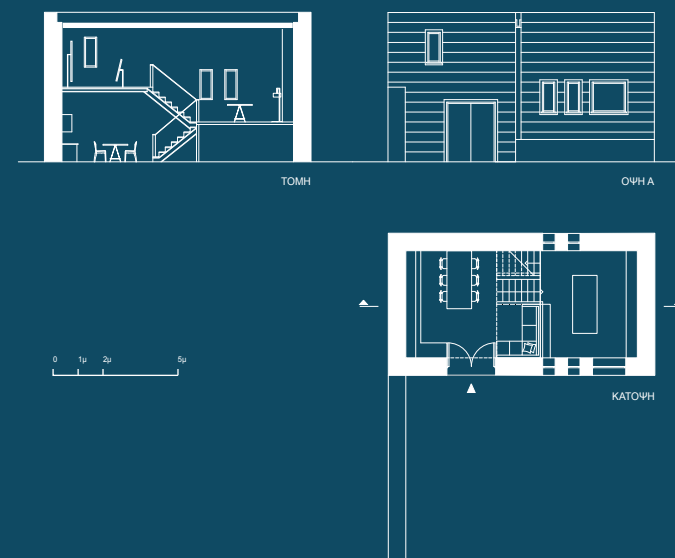
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΥΠΟΥ Α'

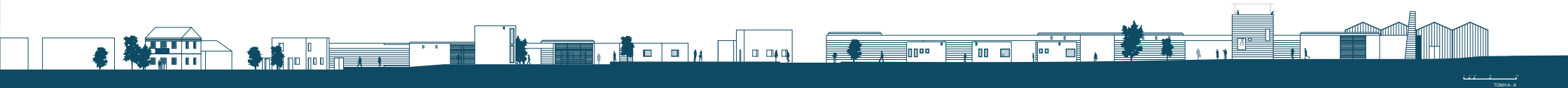

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΥΠΟΥ Β'

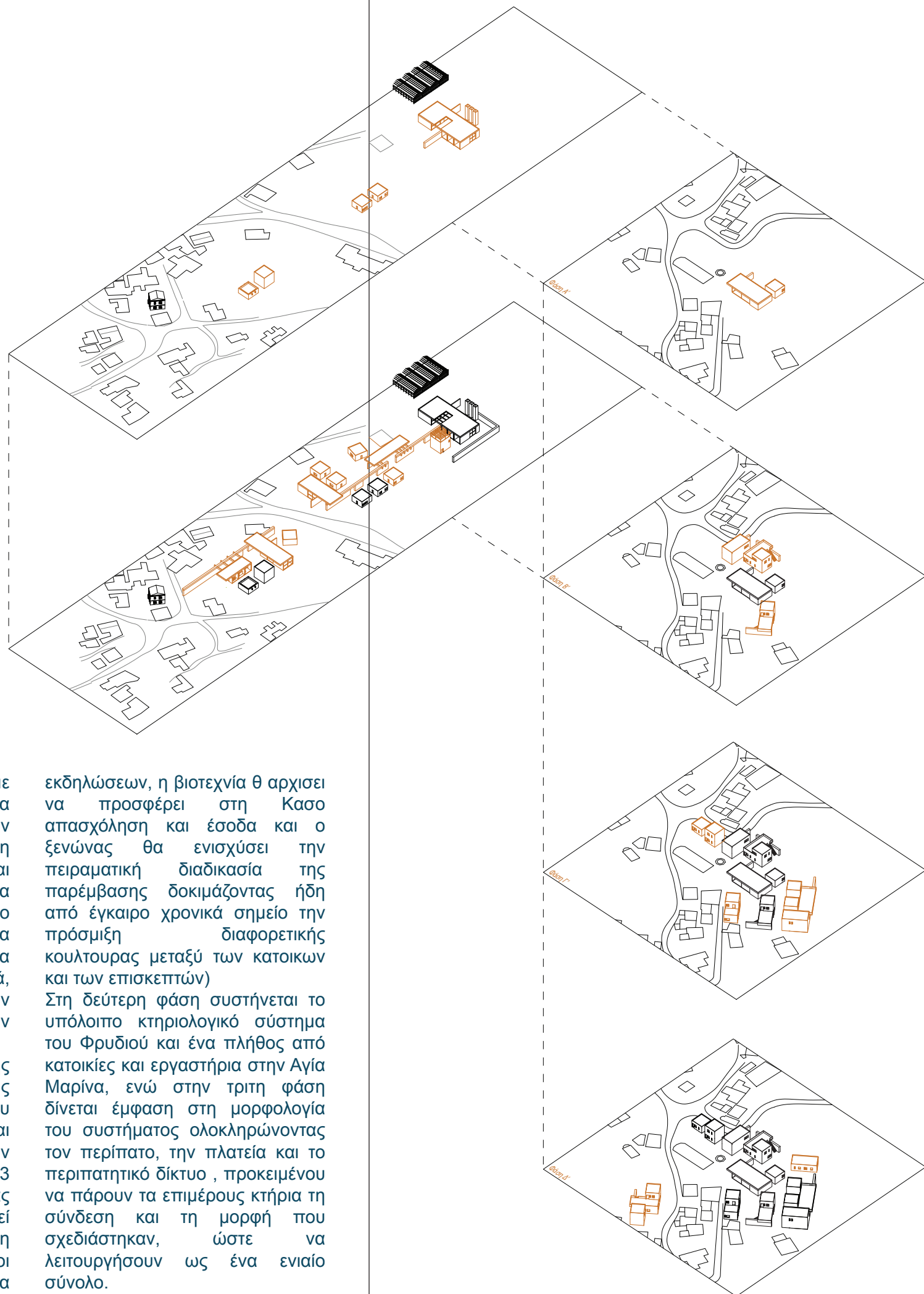

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΥΠΟΥ Α'

Μια σειρά από σχέδια σε κλίμακα 1:200 έχουν δημιουργηθεί προκειμένου να εξηγήσουμε πλήρως τη δομή και των δύο παρεμβάσεων, τη μορφή τους και τον τρόπο λειτουργία τους. Οι τυπολογίες έγιναν προκειμένου να δειχθεί ο ενδεικτικός χαρακτήρας των οικιστικών παρεμβάσεων και κατά συνέπεια η δυνατότητα επέκτασης του σχεδίου.

Ελάχιστα πριν το τέλος να πούμε ότι θεωρήσαμε πολύ σημαντικό να δομηθεί όχι μόνο η επίλυση των ζητημάτων που θέσαμε, αλλά και η υλοποίησή τους. Προτείνεται λοιπόν από τη μεριά μας ένα σύστημα φάσεων ώστε δυνητικά το σύστημα να μπορέσει να υλοποιηθεί και κατά συνέπεια να λειτουργήσει σταδιακά, επιτυγχάνοντας στο μέγιστο την ένταξη στο χώρο, τη ζωή και την καθημερινότητα των κατοίκων.

Η πρώτη φάση υλοποίησης περιλαμβάνει την υλοποίηση της βιοτεχνίας, την αποκατάσταση του θερμοκηπίου, το αμφιθέατρο και την αποκτάσταση του στεκιού των καλλιτεχνών σε συνδυασμό με 2-3 εργαστήρια και τη Σάλα της Αγίας Μαρίνας. (σημαντικό να αναφερθεί ότι με αυτόν τον τρόπο κατά τη γνώμη μας θα καλυφθούν οι πρώτες ανάγκες των κατοίκων για την πραγματοποίηση των

εκδηλώσεων, η βιοτεχνία θα αρχίσει να προσφέρει στη Κασο απασχόληση και έσοδα και ο ξενώνας θα ενισχύσει την πειραματική διαδικασία της παρέμβασης δοκιμάζοντας ήδη από έγκαιρο χρονικά σημείο την πρόσμιξη διαφορετικής κουλτούρας μεταξύ των κατοίκων και των επισκεπτών)

Στη δεύτερη φάση συστήνεται το υπόλοιπο κτηριολογικό σύστημα του Φρυδιού και ένα πλήθος από κατοικίες και εργαστήρια στην Αγία Μαρίνα, ενώ στην τρίτη φάση δίνεται έμφαση στη μορφολογία του συστήματος ολοκληρώνοντας τον περίπατο, την πλατεία και το περιπατητικό δίκτυο, προκειμένου να πάρουν τα επιμέρους κτήρια τη σύνδεση και τη μορφή που σχεδιάστηκαν, ώστε να λειτουργήσουν ως ένα ενιαίο σύνολο.